

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יום שמחת תורה, ה'תשל"ג

חלק ב – יוצא-לאור לש"יפ בראשית, מבה"יח מרחשון, היתש"פ

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' שלום דובער ע"ה

בהרה"ח הרה"ת ר' אפרים ע"ה

וואָלף

ממנהלי מוסדות חב"ד בארצנו הקדושה תובב"א

מסור ונתון בלב ונפש לכ"ק אדמו"ר זי"ע

עוסק בצ"צ באמונה ואוהב את הבריות

נקטף במיטב שנותיו בצאת שבת קודש פ' בראשית

לסדר „ואיננו כי לקח אותו אלקים“

אור ללי תשרי, א' דר"ח מרחשון, ה'תשס"א

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי בנו וכלתו

הרה"ת ר' אברהם וזוגתו מרת חי' מרים

בניהם ובנותיהם

מנחם מענדל, לוי יצחק, איתמר, שלום דובער,

חנה, נחמה לאה, אהרן ושמואל

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

וואָלף

פתח דבר

לקראת ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות יום שמחת תורה ה'תשל"ג (חלקה – בפעם הראשונה*), הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לשמע"צ ושמח"ת וחלק שלישי י"ל אי"ה לש"פ נח).

*

בתור הוספה – מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ד תשרי, ה'תש"פ,

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,

ברוקלין, נ.י.

(* ע"פ רשימה שנרשמה בעת ההתוועדות ע"י הרה"ת ר' זאב יחזקאל הכהן שי' כץ (לאחר שערך הברלה לעצמו).

הוספה

בי"ה. ט"ו כסלו תשט"ו

ברוקלין

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיי"ב כסלו. ולפלא שמעולם אינו מזכיר במכתבו ע"ד שיעוריו בתורת הנגלה ובתורת החסידות ואודות השתתפותו בהתוועדות חסידיות, אשר השיעורים הם הצנור והכלים להמשכת ברכות השם יתברך והשמחה של מצוה שבהתוועדות פורצת הגדרים וההגבלות שיהי כל הנ"ל בהצלחה, נוסף על הידוע במכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מהסיפור, אַז וואָס אַ חסידישער פאַרבריינגען קען אויפטאָן קען אפילו מלאך מיכאל ניט אויפטאָן, והמדובר שם בנוגע לעניני בריאות.

והשי"ת יחלימו ויחזקו ועניני הגוף יהיו כדבעי ובמילא לא יבללוהו מתוספת כדבעי בלימוד התורה וקיום המצות בהידור ומהם ומעיקרם עבודת התפלה.

בברכה לבשו"ט.

©

Published and Copyright 2019 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5780 • 2019

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

והשמחה .. פורצת הגדרים: ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. ועוד.
במכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר . . וואָס אַ חסידישער פאַרבריינגען כו': ראה אג"ק שלו ח"ג אגרת תשפד (ע' תיב ואילך). וש"נ.

[ויש לכאר — בתור מאמר המוסגר — הכוונה בזה¹⁰⁵: ענינו של שמח"ת הוא סיום התורה, והרי הפעם הראשונה שסיימו את התורה היא — כשסיים משה את התורה בז' אדר¹⁰⁶ (לא מיבעי להדעה ש"תורה מגילה מגילה ניתנה", אלא אפילו להדעה ש"תורה חתומה ניתנה"¹⁰⁷), וכיון שהי' אז ענין של שמח"ת, הי' משה יכול לומר "כי שם חלקת מחוקק ספון"] —

ואדרבה: זה יעזור לעקור מן השורש את הקס"ד (אף שלאמיתו של דבר אין לזה מקום אפילו בתור קס"ד) שיכולה להיות מציאות שיהודי שיש לו קשר ושייכות עם התורה, יגלה פנים בתורה (שנאמר בה¹⁰⁸ "והיא כתובה פנים ואחור") שלא כהלכה, לומר שאין צורך בגיור כהלכה!

יד. והלואי שהעולים החדשים יפעלו על הוותיקים להבטיח שכללות ההנהגה תהי' ע"פ הלכה, החל מלימוד התורה "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא"¹⁰⁹, שעז"נ¹¹⁰ "והוי' עמו", "שהלכה כמותו", ועי"ז יעזור להם השי"ת להצליח בכל עניניהם.

וענין זה ימהר גם את עלייתם של אלו שנמצאים עדיין שם, מלבד בעלי ההשפעה כו' שצריכים להשאר במקומם, כנ"ל.

וכדי לקשר זאת עם ענין של שמחה — ישנו ניגון שהעולים החדשים הביאו עמם משם, שעל ידו מתאחדים עם אלו שנמצאים עדיין שם, שינגנו עכשיו ה"חכמים", בצירוף כל אלו שיודעים ניגון זה, ובאופן של מחיאת כפים וכו'¹¹¹.

* * *

ו. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה להבין ענין שמחת תורה.

* * *

ז. בהמשך להמדובר בהתועדות די"ג תשרי⁴⁵ אודות ענינו המיוחד של אדמו"ר מהר"ש — יש להוסיף ולהקדים:

ידוע שכל נשיא הוא "ממלא מקום אבותיו", ובזה גופא — לא רק בפרטים מסויימים (כפי שמצינו חילוקים בזה, ד"נהי דאינו ממלא מקום אבותיו בחכמה, ביראת חטא ממלא מקום אבותיו הוה"⁴⁶), אלא בכל הפרטים⁴⁷.

ועוד זאת, שענין זה הוא באופן ד"מעלין בקודש"⁴⁸ — שזהו מהחילוקים שבין בני"י ואוה"ע, שאצל אומות העולם (ובעולם בכלל) ישנו הענין ד"פוחת והולך"⁴⁸, שזהו הסדר בהקרבת שבעים הפרים שכנגד אוה"ע ש"מתמעטים והולכים"⁴⁹, משא"כ אצל בני"י הסדר הוא באופן "מעלין בקודש ואין מורידין"⁴⁸, ועאכו"כ אצל נשיא בישראל [שע"י המינוי לנשיאות (ועד"ז בכל ענין של שררה) נעשה מציאות חדשה כו'⁵⁰], ש"הנשיא הוא הכל"⁵¹, ובלשון הרמב"ם⁵²: "לבו הוא לב כל קהל ישראל".

ועפ"ז, הנה לאחרי הנשיא הראשון שפתח וסלל את הדרך, אין חילוקים בין שאר הנשיאים, כיון שכל אחד מהם הוא ממלא מקום אבותיו (אלא שזהו באופן ד"מעלין בקודש").

אבל האמת היא, שנוסף על הענין של "ממלא מקום אבותיו", יש לכל נשיא ענין מיוחד שבו מתבטא החידוש שלו⁵³, באופן של פתיחת דרך, כידוע⁵⁴ בביאור הלשון "פתח", כמו "פתח אליהו", "פתח ר' שמעון" וכיו"ב, היינו, שבקע ("דורכגעבראָכן") ופתח את הדרך שתהי' דרך סלולה לכל הבאים אחריו והולכים בעקבותיו שיוכלו לילך בה בנקל יותר.

ולאו מילתא זוטרתה היא לפעול פתיחת הדרך — כמובן מהפלאת מעלת אברהם אבינו בענין המס"נ שבעקדת יצחק, דלכאורה אינו מובן מהו הפלא שבדבר, ובלשון רבינו הזקן באגה"ק⁵⁵: "הרי כמה וכמה

(45) ס"ב ואילך (לעיל ע' ... ואילך).

(46) כתובות קג, ב.

(47) ראה תו"מ חס"ו ע' 277. וש"נ.

(48) שבת כא, ב. וש"נ.

(49) פרש"י שם.

(50) ראה גם תו"מ חנ"ז ס"ע 206.

(51) פרש"י חוקת כא, כא.

(52) הלי' מלכים פ"ג ה"ו.

(53) ראה גם תו"מ חס"ו ע' 12. וש"נ.

(54) ראה לקו"ש ח"כ ס"ע 74. וש"נ.

(55) סכ"א.

(108) יחזקאל ב, יו"ד.

(109) יומא כו, א.

(110) שמואל"א טז, יח. סנהדרין צג, ב.

(111) חסר הסיום (המו"ק).

(105) ראה סה"ש שם הערה 9.

(106) ראה תו"מ חנ"ט ע' 287 ואילך.

וש"נ.

(107) גיטין ס, א. וראה גם לקו"ש חכ"ד

ע' 208 ואילך, ובהנסמן שם.

קדושים שמסרו נפשם על קדושת ה', גם כי לא דיבר ה' בס", כפי שראו בפועל בזמן הגזירות כו', שיהודים פשוטים ששמעו מהרב של העיירה מסרו את נפשם כו' — אלא החידוש של אברהם אבינו, שהי' הראשון שפתח את צינור המס"נ, שבשביל זה יש צורך בעבודה גדולה ביותר כו', ולאחרי כן נעשה הדבר קל יותר שלא בערך.

ח. ובנוגע לענינו המיוחד של אדמו"ר מהר"ש, הנה אע"פ שלא שמעתי בפירוש, ולכן אינני יכול לומר בוודאות, מ"מ, יש לומר בדרך אפשר, ע"פ מה שנתפרסם ברבים הפתגם שאמר אדמו"ר מהר"ש⁵⁶: העולם סבור שכאשר אי אפשר לעבור מלמטה ("ארונטער"), אזי מדלגים מלמעלה ("אריבער"), ואני אומר שצריך לילך "לכתחילה אריבער".

ובהקדים ביאור סברת העולם — שהיא עצה טובה ודבר רצוי כו', בכחי' ניבא ולא ידע מה ניבא — שיש לעבור מלמטה (ורק כשאי אפשר לעבור מלמטה, אזי מדלגים מלמעלה):

לכאורה אינו מובן: מהו תוכן סברת העולם לעבור מלמטה, בה בשעה שיש גם דרך המיצוע?

אך הענין בזה — שאין הכוונה לירידה למטה לחלק הבלתי-רצוי שבעולם כו', שבודאי אין צורך לשלול זאת ולא רק בנוגע לדבר האסור, אלא גם בנוגע לעניני מותרות כו', כידוע מ"ש בחובת הלבבות⁵⁷ שיש להזהר במאה שערים של היתר כדי שלא להגיע לשער א' של איסור כו']. אלא הכוונה בזה היא לסדר הנהגה בקיום התומ"צ באופן של התחשבות עם גדרי העולם, שזהו סדר הנהגה שמתאים עם הוראת התורה ש"אין סומכין על הנס"ס⁵⁸, ו"הנהג בהן מנהג דרך ארץ"⁵⁹.

ועל זה באה הוראת אדמו"ר מהר"ש: ואני אומר — שזוהי הוראה לרבים, כי, בנוגע לעצמו מספיקה מחשבה, ולאידך, בנוגע לפועל צ"ל ענין של עשי', ואילו האמירה, "אני אומר", היא הוראה לרבים — שצריך לילך "לכתחילה אריבער", באופן שלמעלה מגדרי העולם!

ולדוגמא — בנוגע ללימוד התורה:

(56) אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"א ע' תר"ו. (לר"ח פאלאג'י) מע' א, זך. ומע' ח, כט.

(57) שער התשובה פ"ה (ע' שערים).

(58) הובא בר"ח שער הקדושה בתחלתו, ורפט"ו, ובש"ל"ה עד, ריש ע"ב, ושעג, א. אור החמה

לזח"ג יג, א ועט, א (ק' שערים). אוה"ח

פינחס כו, כג (נ' שערים). וראה נפש כל חי

וראה גם תו"מ חמ"ד ע' 75). וש"נ.

(58) ראה פסחים סד, ב.

(59) ברכות לה, ב.

והסתיימה במפלה עצומה, וכתוצאה מזה הי' בזיון של ישראל במדה מבהילה! — אותם בני אדם המגלים פנים בתורה שלא כהלכה, נכשלו גם בדבר חמור זה, כתוצאה מגישתם המבוססת על חשבונות ושיקולים של טבע וכניעה למנהג העולם.

וכן סיפר מה שנמסר לו מעד שמיעה וראי'⁹⁷, שכאשר הועלו בישיבת הנהלת המפלגה של המפד"ל הצעות לדרוש תיקונים מסויימים בשטח החינוך, הגיב א' מהם במילים: "אל תציע הצעה זו, הדבר ירגיז את גולדה"!!! עד כדי כך מגיע רגש הכניעה שלהם! אך לך והתווכח עם בני אדם שטוענים שהוסמכו לרבנות...

בין הדברים עמד גם על הגיחוך והסתירה⁹⁸ בטיעונים השונים⁹⁹ של אותם מגלים פנים בתורה שלא כהלכה, כשמצד אחד הם טוענים שהמלה "כהלכה" — על"י נאמר¹⁰⁰ "דבר ה' זו הלכה" — לא תועיל, ומצד שני מבטיחים — והרי ידועה כבר מידת האמינות של מבטיחים אלו — שבבחירות הבאות לא יכנסו לקואלציה בלי תוספת המלה "כהלכה".

יג. (וסיים): הנני מקוה שהדיבור בזה לא יזיק,

— וכידוע הפתגם¹⁰¹: "שמח"ת שאַדט ניט", כיון שאז אין שליטה למקטרג כו'. וכפי שמבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע¹⁰² בנוגע לדברי משה רבינו אודות מעלת נחלת שבט גד: "כי שם חלקת מחוקק ספון"¹⁰³, שזהו מקום קבורתו, דלכאורה אינו מובן: הרי "האיש משה עניו מאד גו"¹⁰⁴, ואין זה מדרך הענוה לומר כן?! אלא שמשה רבינו אמר זאת בשמח"ת...

איסור חפצא — שאז האיסור הוא גם אם לא מאמינים לדבריו, או איסור גברא — שאז יש מקום לומר שכאשר הכל יודעים שזה היפך האמת, אין זה נחשב לדבר שקר!...

(100) שבת קלח, ב.

(101) ראה שיחת שמח"ת תרס"ה (סה"ש

תורת שלום ע' 53 ואילך. ע' 56. ע' 58).

הובא באג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"א ע' קפח.

(102) ראה שמע"צ ושמח"ת תרנ"ב ס"ו

(סה"ש שם ע' 2).

(103) ברכה לג, כא.

(104) בהעלותך יב, ג.

(97) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בכת- שחוק: בכלל אין סודות, שהרי "כל מילתא דמיתאמרא באפי כו'" (ערכין טז, רע"א. וש"נ), ואדרבה: ככל שהדבר הוא סוד גדול יותר, אזי הפירסום הוא ביותר!

(98) וכפי שאמר רבינו הזקן בזמנו, שלא

זוקקים להוכחות שה"מתנגדים" אינם

צודקים, כיון שהם בעצמם מגלים זאת

בדבריהם (ראה אג"ק שלו ע' של ואילך.

וראה גם תו"מ חס"ג ע' 396. וש"נ).

(99) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בכת-

שחוק, שיש חקירה באחרונים בנוגע לציווי

(משפטים כג, ז) "מדבר שקר תרחק", אם זה

בפרט ע"י השמחה שפורצת גדר⁸⁸, ועד שכל אלו שנמצאים במיצר ושבי יצאו מן המיצר אל המרחב.

ונעשית שנה של אחדות — שבה "יעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם"⁸⁹,

ואז ימלא הקב"ה רצון בני לפרוץ ולבטל את מחיצות וכתלי הגלות, ובאופן שבני מגלים שזהו רצונו של הקב"ה מצד עצמו, כמארו"ל בסוף מסכת סוכה⁹⁰: "ארבעה מתחרט עליהן הקב"ה (בכל יום⁹¹) שבראם ואלו הן גלות וכו' ויצר הרע", כך, שמתבטל ענין הגלות — עי"ז שמתבטלת סיבת הגלות: "מפני חטאינו גלינו מארצנו", ובמילא מתבטלת הגלות, ובאה הגאולה האמיתית והשלימה, שאז יבואו כל בני לארץ הקודש, ולביהמ"ק השלישי, שבנוי ועומד בשמים⁹², וממתין לירידתו למטה, לאחרי שיסתיימו הרגעים האחרונים של הגלות.

יב. ועאכו"כ שיתבטל ענין הגלות הפנימי — רגש הכניעה ביחס לגוים (כולל גם ה"אל זר אשר בקרבך"⁹³), בגלל שחושבים "מה יאמרו הגוים" (שהרי הם הרוב, ו"אחרי רבים להטות"⁹⁴), שזוהי הנהגה באופן של הליכה "אָרוֹנטֶער" כפשוטו, שלא רציתי להזכיר כלל כו'.

ו"מצוה גוררת מצוה"... שתחילה הולכים "אָרוֹנטֶער" באופן שמתנהגים ע"פ הנחות העולם, ומזה באים לירידה גדולה יותר באופן ד"פוחת והולך", לחשוב מה יאמרו הגוים, ועד למעמד ומצב שמגלים פנים בתורה שלא כהלכה ואומרים שגוי יכול להיות יהודי ללא גיור כהלכה, ועוד מכריזים שזהו "הישג דתי", ובכך מצילים כבוד ישראל!... בהמשך הדברים⁹⁵ האשים כ"ק אדמו"ר שליט"א את הממונה על רישום גוים כיהודים, והנלחם למען גיור שלא כהלכה, שבהשפעתו, נסתבכה ממשלת ישראל במעורבות באוגנדה, ע"י השקעה עצומה של כספי יהודים שנאספו במגביות "כל נדרי" בבתי-כנסת, שהיתה מלכתחילה בנוי על חשבונות של "חסד לאומים"⁹⁶, חשבונות שהתגלו כמוטעים,

(88) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רג ואילך. (94) משפטים כג, ב. ועוד.
(89) נוסח תפלת ימים נוראים. לעיתונות" שהיתה למראה עיני כ"ק אדמו"ר שליט"א, וערך בה איזה תיקונים (המו"ל).
(90) נב, ב.
(91) כ"ה בדקדוקי סופרים. (96) בידעו ש"חסד לאומים חטאת" (משלי יד, לד), כמבואר בגמרא (ב"ב י"ד, ועוד).
(92) פרש"י ותוס' — סוכה מא, סע"א. (ב) — סוגיא שלימה שמפרשים שקלו וטרו ועוד.
(93) ראה שבת קה, ב. בה.

יש מי שלומד תורה בהיותו סמוך על שולחן אביו ואמו, ללא דאגות הפרנסה כו', שלכן יכול ללמוד תורה במנוחה כו'.

אבל ישנו אופן נעלה יותר בלימוד התורה — כפי שמביא רש"י בפירושו על הפסוק⁶⁰ "בחוקתי תלכו", "שתהיו עמלים בתורה" [מקור הדברים הוא בתורת כהנים, שהוא "חמור שבספרים"⁶¹, אבל זהו ענין המובן בפשוטו של מקרא, שלכן מביאו רש"י בפירושו], היינו, שכדי שתהי' ההליכה ("תלכו") "בחוקתי", ולא רק באופן שיהי' נגרר אחרי העולם, יש צורך להיות "עמלים בתורה", מבלי להתחשב בגדרי העולם.

ובפשטות: כיון שלכאו"א מישראל ניתנה תורתו של הקב"ה,

— שהרי נוסף לכך שנשמתו היתה במעמד הר סיני, כדאיתא בפרדר"א⁶² שכל נשמות של כל בני עד סוף כל הדורות, "את אשר ישנו פה גו' ואת אשר איננו פה"⁶³, היו במעמד הר סיני, והקדימו נעשה לנשמע כו', הנה בכל יום מברך בברכת התורה: "אשר בחר בנו . . ונתן לנו את תורתו", וחיותם: "נותן התורה", לשון הוה⁶⁴, היינו, שבכל יום נעשה הענין דמ"ת מחדש, ובאופן ש"כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו"⁶⁵ —

הרי מובן שאין מקום כלל לחשבונות מצד העולם, שאין לו ערך כלל לגבי הקב"ה, ובלשון הידוע⁶⁶: לא זהו עיקר האלקות מה שהוא בורא עולמות.

ט. אך עפ"ז נשאלת השאלה: מהו החידוש בפתגם ד"לכתחילה אַריבער", בה בשעה שתוכן הענין נאמר כבר בפירוש רש"י! ?
ובכן, החידוש בזה הוא:

א) שזוהי הוראה ביחד עם נתינת כח של נשיא בישראל לכל אחד מישראל שאליו מגיעים הדברים, שהרי הנשיא יודע במי המדובר... ואינו מבקש אלא לפי כחו⁶⁷, לאחרי שראה את המעמד ומצב בדורו, והתבונן מה יהי' בדורות הבאים, ולמרות ש"אכשור דרא" בתמי⁶⁸, הורה ונתן כח על ההנהגה באופן ד"לכתחילה אַריבער".

(60) ר"פ בחוקותי. (65) ראה תדבאר רפי"ח. יל"ש איכה רמז (61) תוד"ה סיפרא דבי רב — ברכות יח, תתלד.
(62) פמ"א. (66) תו"א מג"א צט, ב. לקו"ת שה"ש ח, א. ובכ"מ.
(63) נצבים כט, יד. (67) ע"פ תנחומא נשא יא. ועוד.
(64) ראה של"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, (68) יבמות לט, ב ובפרש"י. וש"נ. א. ובכ"מ.

(ב) שהוראה זו היא לא רק בנוגע ללימוד התורה, אלא גם בנוגע לכללות העבודה לעשות לו ית' דירה בתחתונים³⁴, כולל גם הענין ד"כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁶⁹ ו"בכל דרכיך דעהו"⁷⁰, "דעהו" דייקא, באופן שיתקע מחשבתו בחזק וכו'⁷¹.

וכיון שהולכים "מלכתחילה אריבער", הרי ההליכה היא מתוך שמחה וטוב לבב, ו"הקב"ה עוזרו"⁷² להעלות גם את העולם למעלה יותר — שיהי' ניכר בו ש"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"⁷³ מאין ואפס המוחלט, ועד ל"שמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה"⁷⁴. ובאופן כזה — "לכתחילה אריבער" — יוצאים לעבודת כל השנה כולה, ועד שפועלים ביטול הגלות ("אויס גלות"), וביאת הגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהי' גם תיקון העולם כולו, באופן ש"ראו כל בשר (לא רק עיני בשר, אלא הבשר בעצמו) יחדיו כי פי ה' דיבר"⁷⁵, בקרוב ממש ובעגלא דידן.

* * *

י. הענין ד"לכתחילה אריבער" נוגע לכל לראש לעולים החדשים, שצריכים להתנהג באופן כזה.

אך בענין זה יש להבהיר⁷⁶, שכל מי שיש לו תפקיד של מנהיג רוחני, שו"ב או מוהל וכיו"ב, אסור לו בשום אופן לעזוב את משמרתו מאחורי מסך הברזל, ועד"ז בדרום אמריקא וכיו"ב, כל זמן שנשארו יהודים — אפילו יהודי אחד, ילד או ילדה כו', שזקוקים אליו.

וכפי שרואים גם בהנהגת העולם — אע"פ שלא תמיד הם באופן המתאים לצדק ויושר כו' — שכאשר ספינה טובעת, אזי רב-החובל הוא האחרון לעזוב את הספינה, לאחרי שמוודא שהטף והנשים כו' ניצלו והגיעו לחוף מבטחים.

ורק אנשים פשוטים שאין להם תפקיד מיוחד בהנהגת בני"י — יש להשתדל להוציאם מן המיצר אל המרחב ולהביאם אל המנוחה ואל הנחלה כו'.

(69) אבות פ"ב מ"ב.
 (70) משלי ג, ו.
 (71) ראה תניא ספ"ג.
 (72) סוכה נב, ריש ע"ב. וש"נ.
 (73) בראשית א, א.
 (74) ישע"י טו, כב.
 (75) שם מ, ה.
 (76) ראה גם תו"מ חס"ג ע' 310 ואילך. וש"נ.

יא. ומצד ענין האחדות שבישראל, ש"כל ישראל חברים"⁷⁷ (במכ"ש וק"ו מהענין ד"חבור עצבים גו"⁷⁸),

— ובפרט בבואנו זה עתה מחג הסוכות, שבו מודגש הענין "שכל ישראל ראויים לישיב בסוכה אחת"⁷⁹.

וענין זה נמשך אח"כ בגלוי בנטילת ד' המינים, שבכל אחד מהם מודגש ענין האחדות⁸⁰: "פרי עץ הדר" — ש"דר באילנו משנה לשנה", והיינו, שכל השינויים שהטביע הקב"ה בעולם במשך השנה, הנה לא זו בלבד שהאתרוג סובל את כולם, אלא עוד זאת, שהוא גדל מהם. וכן הלולב — "כפת תמרים", ש"עליו כפותין". וכן ההדס — "ענף עץ עבות", "תלתא בחד קינא". וכן ערבי נחל, שנקראים "אחוונא", כי גדלים באחוא; ונוסף על האחדות שבכל א' מד' המינים — מחברים את כולם באופן של "אגודה אחת", ודוקא באופן כזה יכול להיות קיום המצוה.

וכל זה נמשך באופן של קליטה⁸¹ — "ביום השמיני עצרת תהי' לכם"⁸², שבו מקריבים "פר אחד איל אחד"⁸³, "כנגד אומה יחידה" (בניגוד להקרבת שבעים הפרים כנגד שבעים אה"ע)⁸⁴, באופן ש"ישראל ומלכא בלחודוהי"⁸⁵ — בדוגמת המעמד ומצב דיוהכ"פ (שבו דומים למלאכי השרת שלמעלה⁸⁶) עליו נאמר⁸⁷: "וכל אדם (אפילו אותן שכתב בהן ודמות פניהם פני אדם) לא יהי' באוהל מועד בבואו לכפר בקודש" בשעה שנכנס לשם הכה"ג בתור שלוחם של בני"י, ששם נמצא רק הקב"ה עם בני"י; ומיוהכ"פ נמשך אח"כ בשמע"צ (גם בענינים הקשורים עם אכילה ושתי' כו') באופן של קליטה —

הנה כאשר כו"כ מבני"י יוצאים מן המיצר אל המרחב, הרי זה פועל גם אצל בני"י שבכל שאר המקומות, שהרי מקום גשמי אינו מפסיק כו', כולל ובמיוחד שאצל אלו שנשארו לעת-עתה במקום שבו יש מדידות והגבלות כו' על קיום התומ"צ — לפרוץ את המדידות וההגבלות כו',

(77) ע"פ ס' שופטים כ, יא. וראה חגיגה
 כו, א. ירושלמי שם פ"ג סה"ו. תניא אגה"ק
 סוסכ"ב.
 (78) הושע ד, יז. וראה ב"ר פל"ח, ו. זהר
 ס"פ נח.
 (79) סוכה כז, ב.
 (80) ראה סה"מ תקס"ח ע' תמו. סידור
 (עם דא"ח) שער הלולב רסד, ד ואילך. המשך
 וככה תרל"ז פפ"ז. שם פצ"ג ואילך.
 (81) ראה רד"ה ביום השמע"צ תשמ"א
 (תו"מ סה"מ תשרי ע' רכז). וש"נ.
 (82) פינחס כט, לה ובפרש"י.
 (83) שם, לו.
 (84) סוכה נה, ב.
 (85) ראה זהר ח"א סד, א"ב. רח, ב. ח"ג
 לב, א.
 (86) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח ס"ח ס"ג.
 סתרי"י ס"ט. סתרי"ט ס"ט. וש"נ.
 (87) אחרי טז, יז (ירושלמי יומא פ"א
 ה"ה).